

Legislativní regulace sdílené ekonomiky a její odraz ve vnímání občanů České republiky

Legislative regulation of the sharing economy and its reflection in the perception of the citizens of the Czech Republic

Martina Jelínková

<https://doi.org/10.33542/VSS2021-2-01>

Abstract

The article deals with the issue of choosing an appropriate degree of regulation of the sharing economy and its impact on public opinion. Arguments for and against the legislative regulation of sharing are discussed, both in terms of foreign experience and the situation within the Czech Republic in relation to the rules of the European Union. Results of the primary research are presented, the aim of which was to find out how the current state of legal regulation of the sharing economy in the Czech Republic is reflected in the perception of the Czech public. The results of the research clearly show that the public perceives the current legal regulation of the sharing economy as insufficient, which undermines public confidence in it.

Keywords: sharing economy, regulation of sharing economy, public opinion, Czech Republic

Úvod

Ačkoli je sdílená ekonomika již několik let stále na vzestupu, není legislativní rámec regulující její aktivity stále jednoznačně vymezen. To jak v mezinárodním kontextu, tak v rámci České republiky. Objevují se různé pohledy sahající od prosazování tvrdých pravidel až po liberální názory volající po samoregulaci. Zdá se, že optimální bude „zlatá střední cesta“ respektující konkrétní podmínky daného trhu i národních ekonomik. Jisté je, že určitá pravidla jsou potřebná. Pouze tak lze vytvořit spravedlivé podmínky pro všechny subjekty trhu a zvýšit prestiž a důvěru ve fungování sdílené ekonomiky v očích široké veřejnosti. Současný neradostný stav potvrdil také náš výzkum, jehož výsledky jasně ukazují, že reputace sdílené ekonomiky je v očích české veřejnosti kvůli nedostatečné právní regulaci značně pošramocena.

1. Problematika legislativní regulace sdílené ekonomiky

1.1 Sdílená ekonomika a její význam

Pojem „sdílená ekonomika“ se stal nedílnou součástí komunikace laické i odborné veřejnosti. Přesto jeho přesné vymezení není dosud jednoznačné, neboť zahrnuje celou řadu různých přístupů a forem. Sdílení se totiž může týkat nejrůznějších aktiv (např. předmětů, prostoru, času, peněz, znalostí, informací apod.), může probíhat mezi různými aktéry (např. mezi občany, podniky, státními institucemi atd.) a může být realizováno také různými způsoby (s využitím i bez využití online platform) (Ertz a kol., 2019). Lze se shodnout na tom, že sdílení umožňuje z podstaty věci přístup k cizím zdrojům. Přes to ale mnozí nesouhlasí se zahrnutím všech aktivit v rámci sdílení pod označení „sdílená ekonomika“. Např. Eckhardt a Bardhi (2015) tvrdí, že termín sdílení by měl být ponechán pouze pro formu sociální směny, která se uskutečňuje mezi známými lidmi, bez záměru realizovat zisk. Dochází-li však ke „sdílení“ mezi subjekty, kteří se navzájem neznají, nejedná se podle Konupkové (2018) o sdílení, nýbrž o ekonomickou výměnu, kterou lze označit jako „přístupovou ekonomiku“ (Access Economy). Také zahraniční literatura není v označení různých forem sdílení jednotná a jako synonymum sdílené ekonomiky (Sharing Economy) často používá pojmy Collaborative Economy (např. Vicente, Gil-De-Gómez, 2021) či Platform Economy (Fuster a kol., 2021). V souladu s tím se jeví i pro mnohé české autory jako vhodnější využívání spojení „ekonomika platform“ (např. Pichrt, 2018; Demová, 2018), kterémužto označení v podstatě odpovídá definice sdílené ekonomiky dle Evropské komise (2016), podle které jde o „obchodní modely, v nichž jsou činnosti usnadňovány platformami pro spolupráci, které vytvářejí otevřený trh pro dočasné využívání zboží nebo služeb často poskytovaných soukromými osobami.“ Vzhledem k tomu, že pro českou veřejnost, která byla předmětem našeho výzkumu, je zřejmě nejznámější označení pro daný fenomén klasické spojení „sdílená ekonomika“ (IPSOS, 2020), je tento pojem v rámci tohoto příspěvku využíván v této jeho původní podobě.

Hlavním cílem sdílené ekonomiky je využít nevyužívané kapacity (Yu, Shen, 2019). To samozřejmě není nová myšlenka a sdílení v různých formách existovalo ještě před vznikem moderních komunikačních nástrojů a internetu (Pichrt, 2018). Rozsah těchto aktivit byl ale velmi omezen vzhledem k vysokým transakčním nákladům, které zahrnovaly zejména náklady na vyhledávání a získávání informací. Vznik platform sdílené ekonomiky tyto transakční náklady výrazně snížil a současně zvýšil velikost trhu a podpořil jeho efektivitu. (Pawlicz, 2019) Současná sdílená ekonomika založená na platformách tedy poskytuje příležitosti a výhody každému, kdo chce sdílet a konsolidovat své zdroje (Fajar, 2020). Na trh přicházejí nové produkty, nová aktiva i dodavatelé (Dunne, 2018). Prostřednictvím digitálních platform se „mikropodnikatelé“ mohou stát i jednotlivci, kteří pomocí svých nečinných aktiv mohou získat zajímavý příjem (Faraj, 2020). Navíc transakční náklady mezi partnery jsou radikálně sníženy, což umožňuje realizovat obchody za ceny mnohem nižší, než jaké nabízejí tradiční

dodavatelé. Konkurence se tak stává nejen otevřenou, ale i velmi nemilosrdnou. Tito malí a drobní dodavatelé představují hybatele sdílené ekonomiky a jejich sepjetí v rámci platformem tvoří významnou obranu proti silným konkurenčním gigantům (Pichrt, 2018). Sdílená ekonomika je tedy dynamickým a efektivním příkladem konkurence, která brání vzniku monopolu (Dunne, 2018).

1.2 Právní nejednoznačnost z hlediska účastníků sdílení

Jak je z dat patrné (např. IPSOS, 2020), obchodní model sdílení se rozrůstá a začíná posouvat tradiční obchodní model (Pawlicz, 2019). Oproti klasickým obchodním systémům nepředstavuje sdílená ekonomika v zásadě žádný významný rozdíl. Každá strana může volně vstoupit na trh formou spolupráce a sdílení zdrojů s ostatními (Lee, Tan, 2019), (Jones, 2014). Nicméně paradigma trhu se změnilo poměrně radikálně. Na trhu se objevují noví hráči, u kterých je obtížné přesně určit jejich osobní statut i vzájemný vztah v rámci platného právního systému, tak že se stávající předpisy jeví jako zastaralé (Pawlicz, 2019). Otázku problematičnosti správné legislativní interpretace můžeme vysledovat u všech účastníků trhu sdílené ekonomiky, kterými jsou (Elischer, Mocek, 2018):

- **Uživatelé** (fyzické či právnické osoby, která nedisponují potřebnými aktivy, zdroji či dovednostmi, a využívají tak nabízených služeb poskytovatele) – uživatele můžeme chápat jako určité „kvazispotřebitele“, kteří by měli být chráněni právem. Nicméně pokud partnerem uživatele v obchodním vztahu není podnikatel (což mnohdy v rámci sdílené ekonomiky není), nelze právo na ochranu spotřebitele v současné podobě aplikovat. Podle Elischer a Mocka (2018) je třeba spíše uvažovat o určité ochraně obou smluvních stran motivované absencí informační transparentnosti na obou stranách: smluvní strany se navzájem neznají a v některých případech se ani osobně poznat nemohou.
- **Poskytovatelé** (fyzické či právnické osoby, která disponují aktivy, zdroji či dovednostmi a za účelem přivýdělku či snížení svých nákladů v době, kdy dané statky nevyužívají, je pronajímá či jinak sdílí). Zde je klíčové určit, zda daná osoba má statut podnikatele či nikoli. Stávající právní úprava zatím nezohledňuje odlišnosti a parametry sdílené ekonomiky. Pro určení toho, zda jde o podnikatele či soukromou osobu lze využít pouze určitá vodítka, jako je (Elischer, Mocek, 2018): četnost poskytování služeb; motiv usilování o zisk; výše obrátu. Obdobně Staša (2018) tvrdí, že sdílení nemusí být podnikáním, pokud jde o neprofesionální, nevýdělečné a nesoustavné sdílení. Dle statutu podnikatele či nepodnikatele poskytovatele mohou být odvozeny případné odpovědnostní důsledky. Tento problém byl hojně diskutován zejména v souvislosti s platformou Airbnb zprostředkující krátkodobé ubytování. Pokud ubytovací činnost ubytovatelů naplňuje znaky podnikání (tzn., že je provozováno soustavně a evidentně za účelem zisku), pak podléhá živnostenskému zákonu (Balounová, Jílková, 2018) a ubytovatel je povinen platit daň

z příjmů, daň z přidané hodnoty, ubytovací poplatky a vést evidenční knihu ubytovaných. Dle Vládní analýzy k tématu sdílené ekonomiky z června 2017 znak soustavnosti splňuje cca 80% ubytovatelů Airbnb. (Tkadlec, 2018) Přes to je kontrola ubytovatelů v rámci sdílené ekonomiky pro veřejnou právu značně obtížná a mnoho „podnikatelů“ zatím zákonu uniká. Druhým problémem z hlediska poskytovatelů služeb je jejich postavení vůči digitální platformě, jejímž prostřednictvím své služby nabízejí. Při analýzování vztahů v rámci platformy práce došlo již mnoho autorů k závěru, že vztah platformy a poskytovatelů (pracovníků) nenaplnuje všechny definiční znaky závislé práce, nýbrž se svou podstatou dají zařadit na půli cesty mezi klasické zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Na úrovni světové odborné veřejnosti se tak již delší dobu diskutuje o vytvoření tzv. „mezikategorie“ nebo „třetí kategorie“ pracovníků, která již funguje v právním systému např. v Británii či v Německu. (Demová, 2018; Kubešová, 2019)

- **Digitální platforma** – jde o podstatě o technického prostředníka (zprostředkovatele), který propojuje uživatele a poskytovatele konkrétních služeb na online bázi (Elisher, Mocek, 2018). Postavení platformy je zřejmě nejvíce právně nejasné, protože je problém určit, zda platforma vystupuje jako profesionál či nikoli. Ačkoli digitální platformy hrají ústřední roli ve sdílené ekonomice, bohužel většina z nich působí v šedé regulační zóně nebo v právním vakuu (Whelan, 2017), kde to, co je legální nebo nezákonné, zůstává nejasné, a kde stávající legislativa není vhodná k tomu, aby dohlížela na jejich nově vznikající postupy a technologický vývoj (Berkowitz, Souchaud, 2019). Určení postavení platformy ve vztahu k poskytovatelům aktiv, je pak rozhodující k posouzení jejich vzájemného vztahu, tedy zda jde o vztah zaměstnanec – zaměstnavatel či je poskytovatel v roli podnikatele, který nese veškerou odpovědnost. Problematické je pak zajištění alespoň minimálních práv pracovníků a tedy i možnost horších pracovních podmínek co se týká pracovní doby, doby odpočinku, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci či výše odměny, která často nedosahuje výše minimální mzdy nebo jejího ekvivalentu (Kubešová, 2019). Nejasná je také problematika odpovědnosti pracovníků postih případných deliktů (např. vymáhání pokut). Netransparentnost fungování platformy může navíc zakrývat diskriminaci a nerovné zacházení i možnost nelegálního zaměstnávání (Demová, 2018). Nedostatek jasných pravidel pak samozřejmě vede platformy k tomu, že si automaticky vybírají příznivější předpisy (Pawlicz, 2019) a snaží se vyhnout vlastní odpovědnosti i např. daňovým povinnostem (Hájek, 2019). V této souvislosti jsou veřejně asi nejznámější spory provozovatelů taxislužeb s platformami Uber, které se snažily tvářit jako pouzí zprostředkovatelé spolujízdy a obcházeły obecně platná pravidla pro provozování přepravních služeb. V současnosti lze z různých rozsudků v rámci Evropské unie dovozovat, že zprostředkovatelskou službu typu Uber a Taxify nelze považovat za „službu informační společnosti“, nýbrž splňuje kvalifikaci „služba v oblasti dopravy“, na kterou se

vztahují zvláštní pravidla volného pohybu služeb ve smyslu společné dopravní politiky. Je tedy věcí členských států Evropské unie, jakým způsobem budou zprostředkovatelskou službu tohoto typu regulovat. (Klíma, 2019)

Z výše uvedených základních problematických oblastí u všech účastníků sdílené ekonomiky jasně vyplývá, že vymezení určitých pravidel pro sdílenou ekonomiku je aktuální problém.

1.3 Argumenty pro i proti různým způsobům regulace sdílené ekonomiky

Je zřejmé, že regulace sdílené ekonomiky jako obvykle pokulhává za technologickými inovacemi. To platí nejen v České republice, ale celosvětově. Vlády v různých zemích reagují pomalu a vytvářejí předpisy, které se tomuto novému obchodnímu modelu snaží přizpůsobit. (Faraj, 2020) Zdá se, že samotní účastníci trhu sdílené ekonomiky se spíše než aby toužili po regulaci, zajímají o to, jak vyhovět současným podmínkám. Ani odborníci se zatím neshodli, zda problémy v oblasti regulace sdílené ekonomiky je třeba řešit přísnými pravidly či postačí mírná regulace (Berkovitz, Souchaud, 2019). Pawlicz (2019) uvádí, že regulace může ochromit pobídky pro inovace zvýšením nákladů a snížením potenciální návratnosti, a tím znemožnit nebo zabránit novému vstupu a zbavit spotřebitele výhod nových nabídek produktů a služeb. Zavádění nových předpisů, které by zakázaly nebo výrazně omezily oblast sdílené ekonomiky, by tedy podle těchto autorů mohlo vést k menším pobídkám pro budoucí inovátory a v důsledku toho ke snížení ekonomické efektivity. Někteří diskutující naopak tvrdí, že je zapotřebí silný regulační rámec, protože platformy zatím nejsou natolik konsolidované, aby dosáhly na seberegulaci (Chaffee, Rapp 2012). Cohen a Sundararajan (2015) však v samoregulaci ze strany ekonomických hráčů vidí východisko v dané situaci, které by přispělo k inovacím a rozvoji sdílené ekonomiky. K tomuto názoru se částečně přiklání i Berkovitz a Souchaud (2019), kteří doporučují hybridní přístup regulace a společné samoregulace. Ten by, podle jejich názoru, měl kombinovat měkkou vládní regulaci a samoregulaci prostřednictvím částečné meta-organizace sdružující zúčastněné subjekty trhu. Autoři vycházejí z toho, že právo mohou regulovat sami účastníci trhu (samoregulace) prostřednictvím sociální smlouvy zúčastněných stran. Tato sociální dohoda je základem pro vytváření asociací, které mohou regulovat a bránit své zájmy a které jejich členové respektují, protože svoboda je zásadní pro posun komunity k zamýšlenému cíli. Jednoznačně se k míře vládní regulace nestaví ani čeští odborníci. Například Pichrt (2019) uvádí: „Bylo by vhodné provést hloubkovou analýzu toho, nakolik je potřebné respektive nezbytné v reakci na mnohé praktické projevy „ekonomiky sdílení“ upravit náš právní řád tak, aby nebyl v této oblasti brzdou společensko-ekonomického vývoje, a také identifikovat oblasti, kde takové změny právního systému nejsou potřebné a kde by mohly být projevem snah některých podnikatelských skupin opatřit si na trhu „do práva vepsanou“ výhodu proti svým konkurentům.“

Další otázkou je, na jaké úrovni by regulace sdílené ekonomiky měla probíhat. Většina odborníků tvrdí, že neefektivnější úroveň je úroveň měst a obcí (Wegmann, Jiao, 2017; Park, 2020). Přesto se mnozí odkazují na americký právní systém (např. Hong, Lee, 2018). Evropští vědci používají centralističtější přístup a někdy dokonce shledávají regulaci EU jako neefektivnější, protože činí lobbistické činnosti obtížnými a nákladnými (Pawlicz, 2019). To si myslí i Elicheť a Mocek (2018), kteří poznamenávají, že legislativní impuls (alespoň ten primární) regulace sdílené ekonomiky by měl vzejít z pera evropského zákonodárce, neboť tato sféra tvoří jednu z hlavních zájmových regulatorních oblastí Evropské unie. Také Greguš a Adamička (2019) se domnívají, že by legislativní změna v oblasti sdílené ekonomiky měla, vzniknou zejména v rámci mezinárodního a evropského práva a následně za pomoci implementačních a harmonizačních sekundárních pramenů evropského práva by měly členské státy EU uvedené legislativní změny včlenit do svých vnitrostátních právních systémů.

1.4 Současné trendy řešení regulace sdílené ekonomiky v České republice

Z hlediska nastolení efektivní regulace sdílené ekonomiky je v České republice, ale i celosvětově, hlavním úskalím nedostatek informací, s nimiž státní správa disponuje. Data získaná z platform jsou často jediným způsobem, jak potřebné informace shromáždit, přičemž většina platform není příliš ochotna spolupracovat (Frenken, Schor, 2017). Také podle Ministerstva financí ČR je „zásadním problémem informační deficit ve vztahu k jednotlivým transakcím přes příslušné internetové platformy“. (Vybíral, 2018) Přestože na unijní i vnitrostátní úrovni ČR existují normy upravující problematiku výměny informací např. podle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní nebo mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění, může být využití těchto nástrojů zdoluhavé a neefektivní. Proto správce daně, resp. stát hledá i další nástroje, jako různé dohody a memoranda mezi zúčastněnými stranami (např. dohoda mezi vládou ČR a společností Uber z oku 2018 o předávání informací). (Boháč, 2019) Jejich efektivita je ale diskutabilní (Pichrt, 2018). Dále je pak zásadní dle Boháče (2019) z hlediska dodržování nastolených pravidel regulujících sdílenou ekonomiku provádět osvětu a kontroly. V této oblasti se v České republice začalo blýskat na lepší časy. Například v říjnu 2017 zveřejnila Finanční správa ČR dokument označený „Informace k daňovému posouzení povinností poskytovatelů ubytovacích služeb (Airbnb a další)“ (Finanční správa, 2017), představující velmi rozsáhlou metodickou pomůcku týkající se oblasti daně z přidané hodnoty, daní z příjmů a elektronické evidence tržeb. V srpnu 2018 pak Finanční správa ČR provedla „velký záťah proti řidičům Uberu a pronajímatelům Airbnb bytů, které začala hromadně obesílat s výzvami k doplacení daní.“ (Finanční správa, 2018) Také v oblasti právní regulace na poli sdílené ekonomiky dochází v posledních letech sice k pomalému, ale znatelnému posunu. Například Evropský parlament, přijal v r. 2019 návrh Směrnice o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v EU (Evropský parlament, 2019), kterou navrhl a

schválil soubor minimálních práv ke zvýšení minimální ochrany pracovníků. Cílem směrnice je zvýšit předvídatelnost pracovních podmínek a transparentnost práce v jejich nových formách, jakou je i práce pro digitální platformy a snížit tak možnost zneužívání flexibility pracovníků. Konečný text směrnice schválila Rada EU a následně mají členské státy tři roky na její transpozici. Určitý impuls pro regulaci sdílené ekonomiky v oblasti ubytovacích služeb znamenala v rámci České legislativy novela zákona o místních podpatcích (Ministerstvo financí České republiky, 2021) Podle této novely se místo dřívějších místních poplatků za lázeňský/rekreační pobyt a z ubytovací kapacity nově zřizuje jen poplatek z pobytu. Zavést ho může jakákoliv obec a týká se pobytu na libovolném místě v obci bez ohledu na to, zda je ono místo k pobytu kolaudováno či ne. To zrovnoprávnilo podmínky pro klasické i alternativní ubytovací služby. Vzhledem k pandemii Covid-19, která způsobila dramatický pokles cestovního ruchu, ale k využití kompenzačního potenciálu těchto poplatků většina českých měst v roce 2021 nepřistoupila.

Je zřejmé, že mnohé další kroky a přijímání regulačních opatření byly zbrzděny právě pandemií Covid-19. To je pochopitelné, nicméně doufáme, že se situace brzy dostane do normálu. Čím déle totiž existuje stav „dvojitý trh“ (kdy jeden je přísně regulovaný a druhý téměř nekontrolovaný), tím lépe pro ty, kteří z tohoto stavu získávají neoprávněné výhody a s nesrovnatelně nižšími náklady získávají větší podíl na trhu. (Picht, 2019) Zdá se, že mnohdy i česká veřejnost získala dojem, že se mnohé podnikání v rámci sdílené ekonomiky (ať již v podobě kvazihotelů, případně kvazitaxi služeb) nějak (neznámo jak) vymyká z běžného podnikání. Tuto názorovou pomýlenost se teprve v posledních letech snaží vyvracet svými zásahy především odborná veřejnost a finanční správa (Vybíral, 2018). To zda a jak se různé způsoby regulace, či spíše neregulace, sdílené ekonomiky odrážejí ve vnímání široké veřejnosti, zatím nebylo předmětem vědeckého zájmu (Connolly, 2021). K odstranění tohoto nedostatku v rámci České republiky jsme se pokusili přispět naším výzkumem, jehož cílem bylo v obecné rovině zjistit, zda cítí česká veřejnost nejistotu, riziko a nedostatek regulace ohledně fungování sdílené ekonomiky v naší vlasti. Výsledky našeho výzkumu jsou prezentovány dále.

2. Výzkum postojů české veřejnosti vůči rizikům vyplývajícím z nedostatečné legislativní regulace sdílené ekonomiky

2.1 Výzkumné hypotézy a metodologie výzkumu

Jak bylo naznačeno v předchozích kapitolách, stanovení přiměřené míry legislativní regulace sdílené ekonomiky je zatím celosvětovým problémem. Je přirozené, že tuto nejistou situaci pak mají tendenci využívat podvodníci a filutové, kteří se snaží díry v zákoně využít ve svůj prospěch. To je samozřejmě neetické a společensky nepřijatelné. Zdá se, že zejména

medializace problémů, především různé kauzy se společnostmi Uber a Airbnb, mohly u světové, ale i u české veřejnosti narušit dobré jméno sdílené ekonomiky jako celku. Daný předpoklad potvrzuje i Soběhart (2018), který tvrdí, že důvodem kontraverzního vnímání sdílené ekonomiky z pohledu občanů České republiky (dále ČR), je její nedostatečná regulace. To pak může být problémem pro další rozvoj tohoto moderního fenoménu, neboť zapojit se do sdílení, které, jak mnozí potvrzují, je pozitivním trendem podporující udržitelnost (např. Heinrichs, 2013), může být spojeno s pocity rizika, nejistoty a podpory něčeho nekalého. Na základě těchto předpokladů byly stanoveny následující výzkumné hypotézy:

H1: Hlavním důvodem nezapojení se českých občanů do sdílené ekonomiky je nejistota pramenící z nedostatečné či nejasné právní úpravy.

H2: Občané ČR vnímají sdílenou ekonomiku jako rizikovou, nebezpečnou a nedostatečně legislativně regulovanou.

Zajímavým aspektem zjištěným při výzkumech názorů veřejnosti na sdílenou ekonomiku je skutečnost, že se názory občanů často liší podle pohlaví, věku a vzdělání. Obvykle pozitivněji na sdílenou ekonomiku nahlízejí muži než ženy, lépe ji přijímá mladší generace a lidé s vyšším vzděláním (Andreotti a kol., 2017). V našich předchozích výzkumech týkajících se přínosů sdílené ekonomiky, se ale naše předpoklady o rozdílnosti názorů respondentů z řad české veřejnosti dle pohlaví, věku a vzdělání nepotvrdily (Jelínková a kol, 2021). Je tedy zajímavé zjistit, zda toto platí i v případě názorů české veřejnosti na rizikovitost, bezpečnost a dostatečnost legislativní regulace sdílené ekonomiky v ČR. Na základě našich předchozích výzkumů lze stanovit následující hypotézu:

H3: Názory na rizikovitost, bezpečnost a míru legislativní regulace sdílené ekonomiky v ČR se dle pohlaví, věku a vzdělání respondentů neliší.

Výzkum zjišťující postoje české veřejnosti vůči různým aspektům sdílené ekonomiky byl proveden v letech 2020/2021 ve spolupráci se studenty Fakulty chemicko – technologické Univerzity Pardubice. Vzhledem k problematické epidemiologické situaci související s pandemií Covid-19 byla zvolena forma elektronického (on-line) dotazování prostřednictvím dotazníků poskytovaných přes Internet. Tato metoda byla vybrána zároveň i proto, že jde o relativně levnou, rychlou a spolehlivou metodu, umožňující zasáhnout velkou a rozptýlenou skupinu respondentů (Tomaselli, 2021). Elektronický dotazník byl na základě předchozí osobní domluvy tazatelů z řas studentů Univerzity Pardubice respondentům zpřístupněn prostřednictvím aplikace LimeSurvey. Osloveni byly zástupci české veřejnosti starší 18 let na základě kvótního výběru, kdy za kvótní znaky byly zvoleny věk a pohlaví. Data se podařilo získat celkem od 614 respondentů. Struktura respondentů odpovídá struktuře české veřejnosti dle daných kvótních znaků zjištěné na webových stránkách Českého statistického úřadu (data k 31. 12. 2019). Podrobně o struktuře respondentů informuje tabulka č. 1.

Tabulka 1: Struktura respondentů výzkumu

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Věk		
18–29 let	224	36
30 a více let	390	64
Pohlaví		
Muž	277	45
Žena	337	55
Vzdělání		
Základní a středoškolské	455	74
Vysokoškolské	159	26

Zdroj: Vlastní zpracování

V rámci primárního výzkumu byly nejprve zjišťovány důvody, proč respondenti nejsou zapojeni do sdílené ekonomiky jako uživatel či jako poskytovatel nevyužívaných aktiv. Byla využita bipolární škála (ano/ne), kdy se respondenti vyjadřovali ke každému z uvedených důvodů jednotlivě. V rámci dotazníku mohli také respondenti volně připsat individuálně pociťovaný důvod své neangažovanosti, který nebyl v dotazníku specifikovaný. V druhé části výzkumu byly na čtyřstupňové Likertově škále, kde 1 = rozhodně nesouhlasím, 2 = spíše nesouhlasím, 3 = spíše souhlasím, 4 = rozhodně souhlasím, zjišťovány postoje respondentů jako míra souhlasu či nesouhlasu s devíti výroky vyjadřujícími různý pohled na bezpečnost, rizikovost, důvěryhodnost a míru regulace sdílené ekonomiky v ČR. Data byla statisticky zpracována s využitím statistického softwaru IBM SPSS Statistics, verze 24. Ve všech případech byly odpovědi respondentů popsány prostřednictvím absolutních a relativních četností odpovědí u jednotlivých stupňů využitých škál. Zjištěné postoje respondentů k bezpečnosti, rizikovosti, důvěryhodnosti a míře regulace sdílené ekonomiky byly charakterizovány též prostřednictvím průměru a mediánu úrovně hodnocení respondentů. Statistické rozdíly mezi názory respondentů podle pohlaví, věku a vzdělání byly hodnoceny s využitím Pearsonova chí-kvadrát testu na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ (tzn. sig. < 0,05). Identifikované statistické rozdíly jsou v tabulce označeny tučně.

2.2 Výsledky výzkumu

Úvodní snahou našeho výzkumu bylo zjistit, jaké jsou důvody respondentů pro jejich zapojení či nezapojení do sdílené ekonomiky, a to buď jako uživatel či jako poskytovatel sdílených statků. Zajímalo nás, zda neaktivita respondentů ve sdílené ekonomice nesouvisí

s nedostatečným právním zázemím či nepřiměřenými legislativními zásahy v dané oblasti. Výsledky prezentují následující tabulky číslo 2 a číslo 3.

Do sdílené ekonomiky jako její uživatel (spotřebitel, klient) není zapojeno 403, tj. 66 % respondentů. Důvody, proč respondenti nejsou zapojeni jako uživatelé do sdílené ekonomiky, uvádí následující tabulka č. 2. Tabulka znázorňuje absolutní četnosti respondentů, kteří vždy souhlasí s daným důvodem a následně relativní četnosti respondentů vypočítané jako poměr z celkového počtu těch, kteří do sdílené ekonomiky jako uživatelé zapojeni nejsou.

Tabulka 2: Důvody nezapojení se respondentů do sdílené ekonomiky jako uživatel

Důvod nezapojení jako uživatel	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Nedostatek informací	189	47
Nedůvěra	152	38
Vyhovuje mi, co je běžné	149	37
Takové služby nepotřebuji	143	35
Nebezpečnost	72	18
Nedostupnost	49	12
Nedostatečná právní ochrana	47	12
Přílišná modernost	41	10
Negativní zkušenost	12	3

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky č. 2 „nedostatečnou právní ochranu“ jako důvod svého nezapojení se jako uživatel do sdílené ekonomiky uvedlo pouze 12% nezapojených respondentů. Nicméně poměrně značné procento respondentů uvedlo jako důvod „nedůvěru“ (38%) a nezanedbatelné procento také „nebezpečnost“ (18%), kteréžto aspekty s mírou právní ochrany spotřebitele mnohdy úzce souvisejí. Téměř polovina respondentů vidí jako důvod své uživatelské neangažovanosti v rámci sdílené ekonomiky „nedostatek informací“. To lze tedy chápat jako zásadní problém limitující chuť občanů zapojit se do sdílené ekonomiky jako uživatel, a tedy jako hlavní faktor omezující její efektivní fungování. V této oblasti tedy spočívá hlavní úkol pro příslušné orgány, tedy „zvýšit informovanost české veřejnosti“.

Další výzkumnou otázkou bylo zjistit, z jakých důvodů nejsou respondenti zapojeni do sdílené ekonomiky jako poskytovatelé. Poskytovatelem výrobků či služeb ve sdílené ekonomice není 573, tj. 93% respondentů, jejichž důvody neangažovanosti v rámci sdílené ekonomiky shrnuje následující tabulka č. 3. V tabulce jsou opět vyjádřeny nejprve absolutní četnosti souhlasných odpovědí respondentů, které jsou následně přepočítány jako procentuální podíl z těch, kteří jako poskytovatelé do sdílené ekonomiky zapojeni nejsou.

Tabulka 3: Důvody nezapojení se respondentů do sdílené ekonomiky jako poskytovatel

Důvod nezapojení jako poskytovatel	Absolutní četnost	Relat. četnost (%)
Nechci nic sdílet	300	52
Nemám nic, co lze sdílet	252	44
Nedostatek času	180	31
Obavy o majetek (o sebe)	157	27
Nedostatek informací	129	23
Nejasná právní úprava	64	11
Náročnost naplnění legislativních požadavků	44	8
Nevyplatí se to	41	7
Negativní zkušenost	10	2
Negativní vliv na okolí	10	2

Zdroj: Vlastní zpracování

Přestože legislativní problémy nepatří k nejčastějším důvodům pro to, že respondenti nejsou zapojeni do sdílené ekonomiky jako poskytovatelé, je nutné je brát zajiště také v potaz. Tím spíše, že někteří respondenti jako další individuálně sdílené důvody své neúčasti na sdílení v roli poskytovatele uváděli svůj nepříjemný pocit s narušení konkurenční soutěže, pociťované nerovné podmínky a obavu ze státní represe.

Hlavním záměrem našeho výzkumu bylo zjistit názory české veřejnosti na bezpečnost, rizikovitost a důvěryhodnost využívání služeb sdílené ekonomiky a také na úroveň její právní regulace. Postoj respondentů vůči různým výroků charakterizující specifické pohledy na danou problematiku spojenou s fungováním sdílené ekonomiky uvádí následující tabulka č. 4. Výroky jsou seřazeny sestupně dle klesající míry souhlasu respondentů s nimi.

Tabulka 4: Postoje respondentů k bezpečnosti, rizikovosti, důvěryhodnosti a regulaci sdílené ekonomiky

Výrok	Absolutní četnost*				3 & 4 (%)	Medián	Průměr
	1	2	3	4			
Poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je spojené s vyšším rizikem nedodržení dohodnutých podmínek, než klasický model podnik-zaměstnanec-zákazník	12	126	318	158	78	3	3,01
Sdílená ekonomika by v České republice měla být více regulována	36	145	329	104	71	3	2,82
Využívání služeb sdílené ekonomiky je spojené s vyšším rizikem nekvality služeb (produktů), než klasický model podnik-zákazník	27	182	302	103	66	3	2,78
Poskyvatelé platform se snaží zůstat anonymní, což je nedůvěryhodné	33	212	237	132	60	3	2,76
Častým motivem pro zapojení subjektů do sdílené ekonomiky v České republice je možnost beztrestně porušovat platnou legislativu	53	269	230	62	48	2	2,49
Využívání služeb sdílené ekonomiky je bezpečné	74	292	220	28	40	2	2,33
Poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je bezpečné	69	302	220	23	40	2	2,32
Sdílená ekonomika je v České republice dostatečně regulována současnými zákony	80	344	170	20	31	2	2,21
Sdílená ekonomika je v České republice regulována a kontrolována výrazně lépe než v zahraničí	93	393	110	18	21	2	2,09

*Použitá škála: 1 = rozhodně nesouhlasím; 2 = spíše nesouhlasím; 3 = spíše souhlasím; 4 = rozhodně souhlasím

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4 jasně ukazuje, že většina respondentů vnímá vyšší rizikovost využívání služeb sdílené ekonomiky než v tradičních ekonomických modelech, a to jak z pohledu uživatelů, tak poskytovatelů a také jejich nižší vnímanou bezpečnost. Ačkoli většina respondentů (60%) souhlasí s určitou neprůhledností a netransparentností ve vlastnických strukturách digitálních platforem, více jak polovina oslovených (52%) se nedomnívá, že by častým motivem pro zapojení se do sdílené ekonomiky byla možnost beztrestně porušovat platnou legislativu. Jednoznačně z výzkumu vyplývá pocit nedostatečné právní regulace v této oblasti, neboť 71% respondentů se domnívá, že sdílená ekonomika by měla být v České republice více regulována, neboť zatím dostatečně regulována není (souhlasí 69% respondentů) a rozhodně není lépe regulována než v zahraničí (souhlasí 79% respondentů).

Dalším naším záměrem v rámci analýzy dat získaných výzkumem bylo zjistit, zda se liší názory respondentů na různé aspekty bezpečnosti, rizikovosti, transparentnosti a regulace sdílení podle různých charakteristik respondentů. Co se týká rozdílnosti názorů respondentů podle pohlaví, statisticky významný rozdíl byl Pearsonovým chí-kvadrát testem prokázán pouze u výroku „častým motivem pro zapojení subjektů do sdílené ekonomiky v České republice je možnost beztrestně porušovat platnou legislativu“ ($\chi^2 = 8,800$; sig. = 0,003), kdy muži s tímto tvrzením souhlasí statisticky významně více než ženy. U ostatních osmi výroků statisticky významný rozdíl na základě pohlaví nalezen nebyl. Obdobně malá rozdílnost v názorech respondentů na danou problematiku byla zjištěna u analýzy rozdílů podle vzdělání. Zde se názory respondentů statisticky významně liší pouze ve dvou případech, a to u výroku „poskytovatelé platforem se snaží zůstat anonymní, což je nedůvěryhodné“ ($\chi^2 = 5,579$; sig. = 0,018) a u tvrzení „sdílená ekonomika je v České republice regulována a kontrolována výrazně lépe než v zahraničí“ ($\chi^2 = 4,303$; sig. = 0,038), kdy v obou případech s danými tvrzeními souhlasí statisticky významně více lidí s nižším vzděláním než vysokoškoláků. U zbylých sedmi zkoumaných výroků statisticky významné rozdíly v názorech respondentů podle vzdělání zjištěny nebyly. Nejvýrazněji se rozdíly v názorech respondentů u zkoumaných výroků projevíly při zjišťování statistických rozdílů podle věku respondentů. Výsledky statistického zpracování znázorňuje tabulka číslo 5.

Tabulka 5: Rozdíly v postojích respondentů podle věku

Výrok	Relativní četnosti		Chí-kvadrát test	
	18-29 let 3 & 4 (%)	30 a více 3 & 4 (%)	χ^2	Sig.
Poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je spojené s vyšším rizikem nedodržení dohodnutých podmínek, než klasický model podnik-zaměstnanec-zákazník	72	81	6,460	0,011
Sdílená ekonomika by v České republice měla být více regulována	63	75	8,620	0,003
Využívání služeb sdílené ekonomiky je spojené s vyšším rizikem nekvality služeb (produktů), než klasický model podnik-zákazník	62	68	2,398	0,121
Poskytovatelé platform se snaží zůstat anonymní, což je nedůvěryhodné	54	64	6,264	0,012
Častým motivem pro zapojení subjektů do sdílené ekonomiky v České republice je možnost beztestně porušovat platnou legislativu	37	54	16,954	<0.0005
Využívání služeb sdílené ekonomiky je bezpečné	45	38	2,648	0,104
Poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je bezpečné	50	34	14,679	<0.0005
Sdílená ekonomika je v České republice dostatečně regulována současnými zákony	38	27	9,155	0,002
Sdílená ekonomika je v České republice regulována a kontrolována výrazně lépe než v zahraničí	27	17	8,714	0,003

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 5 ukazuje, že starší generace (30 let a více) statisticky významně více než generace mladší souhlasí se čtyřmi z devíti zkoumaných výroků, a to s tím, že „poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je spojené s vyšším rizikem nedodržení dohodnutých podmínek, než klasický model podnik-zaměstnanec-zákazník“, „sdílená ekonomika by v České republice měla být více regulována“, „poskytovatelé platform se snaží

zůstat anonymní, což je nedůvěryhodné“ a „častým motivem pro zapojení subjektů do sdílené ekonomiky v České republice je možnost beztrestně porušovat platnou legislativu“. Naopak mladší generace (do 30 let) se statisticky významně více než generace starší ztotožňuje s výroky „poskytování služeb (produktů) v rámci sdílené ekonomiky je bezpečné“, „sdílená ekonomika je v České republice dostatečně regulována současnými zákony“ a „sdílená ekonomika je v České republice regulována a kontrolována výrazně lépe než v zahraničí“, přesto většina respondentů mladších 30 let s posledními dvěma výroky nesouhlasí. Pouze u dvou z devíti sledovaných výroků statisticky významný rozdíl v názorech podle věku respondentů zjištěný nebyl.

Diskuse a závěry

Na základě studia dostupných domácích i zahraničních zdrojů lze dospět k závěru, že ačkoli je sdílená ekonomika vítavým prostředkem přispívajícím ve svém důsledku k udržitelnému rozvoji, není její fungování zatím zcela bez problémů. To je dáno především nejednoznačnou právních regulací na všech úrovních mezinárodního práva i státní správy, kdy mnohdy nejde nové postupy užívané v rámci sdílení aktiv jednoznačně začlenit pod žádný z dosud existujících legislativních rámců. Daná situace je pak mnohdy zneužívána k nekalým činnostem, kdy se některé subjekty snaží vyhýbat různým legislativním i etickým povinnostem a získávají tak neoprávněné výhody. Tím je narušována dobrá pověst celého ekonomického systému sdílení, což je z hlediska nikým nezpochybňovaných výhod sdílení zajisté škoda. To, do jaké míry je právě nedostatečná právní regulace v České republice důvodem nedůvěry, vnímané rizikovosti a odmítání přijetí sdílené ekonomiky z pohledu široké veřejnosti, bylo cílem zjištění námi realizovaného výzkumu.

Ačkoli bylo identifikováno, že nedostatečná právní ochrana, nejasná právní úprava i náročnost naplnění legislativních požadavků hrají dle respondentů při odmítání jejich angažovat v rámci sdílené ekonomiky určitou roli, nelze je označit za důvody dominantní. Mnohem závažnějším důvodem pocítovaným dotázanými občany je nízká informovanost, která jim spolu s nedůvěrou a jistým konzervatismem zabraňuje stát se ve sdílené ekonomice uživateli. Neochota či nedisponování vhodnými volnými aktivy i časem jsou pak označovány jako nejčastější důvody respondentů k neposkytování aktiv do sdílení. Zdá se tedy, že primární snahou státních orgánů při snaze o podporu sdílené ekonomiky by mělo být nejenom zajistit správnou míru legislativní regulace, ale i zvýšit úroveň osvěty veřejnosti prostřednictvím informací o ekonomických, společenských i environmentálních výhodách sdílení. Výzkumem tedy nebyla potvrzena hypotéza *H1: Hlavním důvodem nezapojení se českých občanů do sdílené ekonomiky je nejistota pramenící z nedostatečné či nejasné právní úpravy.*

Výzkum prokázal, že respondenti v převážné většině (66% a více) pocítují v rámci sdílené ekonomiky vyšší míru rizika porušení smluvních podmínek a nekvality služeb než

v klasických obchodních vztazích a většinou (60%) nepovažují poskytování ani využívání služeb sdílené ekonomiky za bezpečné. I když většina (60%) považuje anonymní poskytovatele platform za nedůvěryhodné, převážně (52%) si nemyslí, že by častým motivem pro zapojení se do sdílené ekonomiky byla touha beztestně porušovat legislativu. Absolutní většina respondentů (69%) shledává sdílenou ekonomiku v ČR jako nedostatečně legislativně regulovanou, dokonce hůře kontrolovanou než v zahraničí (79%) a domnívá se, že by regulace měla být zvýšena (71%). Na základě daných zjištění lze tvrdit, že výzkum potvrdil hypotézu H2: *Občané ČR vnímají sdílenou ekonomiku jako rizikovou, nebezpečnou a nedostatečně legislativně regulovanou.*

Z výše prezentovaných výsledků výzkumu jasně vyplývá, že hypotéza H3: *„Názory na rizikovost, bezpečnost a míru legislativní regulace sdílené ekonomiky v ČR se dle pohlaví, věku a vzdělání respondentů neliší.“* byla potvrzena pouze částečně. Rozdíly ve vnímání sledovaných tvrzení podle pohlaví či vzdělání respondentů byly zjištěny pouze v minoritě případů, tudíž odlišnost v názorech respondentů podle těchto proměnných nebyla prokázána a daná část hypotézy se potvrdila. Dle věku se ale statisticky významně lišil postoj respondentů u sedmi z devíti analyzovaných výroků. Na základě získaných výsledků lze tvrdit, že mladší generace (do 30 let) má statisticky významně příznivější postoj vůči sdílené ekonomice než generace starší (více než 30 let). Příslušná část hypotézy H3 byla tedy výzkumem vyvrácena.

Příspěvek byl podpořen projektem "Ekonomické, sociální a environmentální aspekty ekonomiky sdílení z pohledu České republiky"; COST Action CA16121.

Literatura

- ANDREOTTI at al. 2017. Participation in the sharing economy: European Perspectives. In: *SSRN Electronic Journal*. Staženo 2. 9. 2021, dostupný z: <https://ssrn.com/abstract=3046550>
- BALOUNOVÁ, J., JÍLKOVÁ, Z. 2018. Správněprávní odpovědnost ubytovatelů Airbnb. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3
- BERKOWITZ, H., SOUCHAUD, A. 2019. (Self-)Regulation of Sharing Economy Platforms Through Partial Meta-organizing. In: *Journal of Business Ethics*, vol. 159, no. 4, p. 961–976, ISSN 0167-4544
- BOHÁČ, R. 2019. Daňové aspekty sdílené ekonomiky – dva roky poté. In: Pichrt a kol. *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-591-0
- COHEN, M., SUNDARARAJAN, A. 2015. Self-regulation and innovation in the peer-to-peer sharing economy. In: *University of Chicago Law Review Dialogue*, vol. 82, no. 1, p. 116–133.
- CONNOLLY, J.M. 2021. No Uber, no tourists? Public attitudes toward municipal regulation of the sharing economy. In: *Local Government Studies*, vol. 47, no. 2, p. 331-346, ISSN 0300-3930

- DEMOVÁ, K. 2018. Crowdwork a pracovní trh Evropské unie. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3
- DUNNE, N. 2018. Competition Law (and Its Limits) in the Sharing Economy. In: *Cambridge Handbook on Law and Regulation of the Sharing Economy*. Staženo 8. 9. 2021, dostupný z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3058697
- ECKHARDT, G.M., BARDHI, F. 2015. The sharing economy isn't about sharing at all. In: *Harvard business review*, vol. 28, no. 1, p. 881-898.
- ELISCHER, D., MOCEK, O. 2018. Sdílená ekonomika aneb kde leží břímě odpovědnosti? In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3
- ERTZ, M., DURIF, F., ARCAND, M. 2019. A Conceptual Perspective on Collaborative Consumption. In: *AMS Review*, vol. 9, no. 1-2, p. 27–41, ISSN 1869-814X
- Evropská komise, 2016. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Staženo 8. 9. 2021, dostupný z: Evropská komise – oficiální internetové stránky (europa.eu)
- Evropský parlament, 2019. Transparentní a předvídatelné pracovní podmínky v Evropské unii. Staženo 20. 9. 2021, dostupný z: www.europa.eu
- FAJAR, M. 2020. Fair Competition: The Concept of Regulation in the Sharing Economy. In: *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, vol. 7, no. 11, p. 637–645, ISSN 2288-4637
- Finanční správa, 2017. Informace k daňovému posouzení povinností poskytovatelů ubytovacích služeb (Airbnb a další). Staženo 20. 9. 2021, dostupný z: www.financnisprava.cz
- Finanční správa, 2018. Neplatičům daní z řad uživatelů Uberu i Airbnb každý den nabíhají pokuty z prodlení. Staženo 3. 9. 2021, dostupný z: www.financnisprava.cz
- FRENKEN, K., SCHOR, J. 2017. Putting the sharing economy into perspective. In: *Environmental Innovation and Societal Transitions*, vol. 23, p. 3–10, ISSN 2210-4224
- FUSTER, M.M., ESPELT, R., SENABRE H.E. 2021. Data for Sustainable Platform Economy: Connections between Platform Models and Sustainable Development Goals. In: *Data*, vol. 6, no. 2, p. 7, ISSN 2306-5729
- GREGUŠ, J., ADAMIČKA, M. 2019. Platformová práce v prostředí zdieľanej ekonomiky. In: Pichrt a kol. *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-591-0
- HÁJEK, J. 2019. Sdílená ekonomika – je možné ji zdanit? In: Pichrt a kol. *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-591-0
- HEINRICHS, H. 2013. Sharing economy: A potential new pathway to sustainability. In: *GAIA*, vol. 22, no. 4, p. 228–231, ISSN 0940-5550
- HONG, S., LEE, S. 2018. Adaptive governance and decentralization: Evidence from regulation of the sharing economy in multi-level governance. In: *Government Information Quarterly*, vol. 35, no. 2, p. 299-305, ISSN 0740-624X

CHAFFEE, E. C., RAPP, G. C. 2012. Regulating online peer-to-peer lending in the aftermath of Dodd-Frank: In search of an evolving regulatory regime for an evolving industry. In: *Washington & Lee Law Review*, vol. 69, no. 2, p. 485–533, ISSN 0 0 4 3 - 0 4 6 3

IPSOS, 2020. Zájem o sdílenou ekonomiku roste, vyzkoušel ji už každý třetí Čech. Staženo 29. 9. 2021, dostupný z: www.ipsos.cz

JELÍNKOVÁ, M.; TETŘEVOVÁ, L.; VÁVRA, J.; MUNZAROVÁ, S. 2021. The Sharing Economy in the Context of Sustainable Development and Social Responsibility: The Example of the Czech Republic. In: *Sustainability*, 2021, vol. 13, no. 17, p. 9886, ISSN 2071-1050

JONES, M. 2014. Territory, politics, and relational autonomy. In: *Territory, Politics, Governance*, vol. 2, no. 2, p. 109-114, ISSN 2162-2671

KLÍMA, P. 2019. Alternativní přepravní (taxi) služby v českém a evropském kontextu. In: Pichrt a kol. *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-591-0

KONUPKOVÁ, J. 2018. Legitimita dovozování deliktů odpovědnosti za jednání účastníků sdílené ekonomiky. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

KUBEŠOVÁ, J. 2019. Ochrana „digitálních nádeníků“. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

LEE, J. W., TAN, W. N. 2019. Global Corporate Citizenship: Cross-cultural Comparison of Best Practices in the Global Automotive Industry. In: *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, vol. 6, no. 1, p. 261-271, ISSN 2288-4637

Ministerstvo financí České republiky, 2021. MP/03/2021 – Poplatek z pobytu. Staženo 21. 9. 2021, dostupný z: www.mfcr.cz

PARK, M. 2020. The sharing economy, regulations, and the role of local government. In: *International Journal of Tourism Cities*, vol. 6, no. 1, p. 158-174, ISSN 2056-5607

PAWLICZ, A. 2019. Pros and cons of sharing economy regulatio. Implications for sustainable city logistics. In: *Proceedings Paper of 3rd International Conference on Green Cities - Green Logistics for Greener Cities*, vol. 39, p. 398-404, ISSN 2352-1465

PICHR, J. 2018. Memoranda, ubytovací poplatky ... a co dál? In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

PICHR, J. 2019. Ekonomika sdílení tři roky poté. (str. 13-18) In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

SOBĚHART, R. 2018. Sharing economy regulation in the Czech Republic: The theoretical framework of analysis. In: *Littera Scripta*, vol. 2, p. 106–115, ISSN 1805-9112

STAŠA, J. 2018. Sdílení vs. Podnikání. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

TKADLEC, M. 2018. Regulovat, či neregulovat Airbnb? To je oč tu běží! In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

TOMASELLI, V. at all. 2021. Methods, Developments, and Technological Innovations for Population Surveys. *Social Science Computer Review*, nu. 089443932199421, ISSN 0894-4393

VICENTE, M.R., GIL-DE-GÓMEZ, C. 2021. Exploring the Motivations of Suppliers in the Collaborative Economy: A Sustainability Approach. In: *Sustainability*, vol. 13, no. 5, p. 2465, ISSN 2071-1050

VYBÍRAL, R. 2018. Delik(á)tní aspekty sdílené ekonomiky v daňovém právu. In: Pichrt, J. a kol. *Sdílená ekonomika a delikty*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN 978-80-7598-235-3

WEGMANN, J., JIAO, J. 2017. Taming Airbnb: Toward guiding principles for local regulation of urban vacation rentals based on empirical results from five US cities. In: *Land Use Policy*, vol. 69, p. 494–501, ISSN 0264-8377

WHELAN, G. 2017. Political CSR: The corporation as a political actor. Staženo 8. 8. 2021, dostupný z: <https://ssrn.com/abstract=2726174>

YU, T., SHEN, W. 2019. Funds sharing regulation in the context of the sharing economy: Understanding the logic of China's P2P lending regulation. In: *Computer law & security review*, vol. 35, no. 1, p. 42-58, ISSN 0267-3649

Adresa autora

Ing. Martina Jelínková, Ph.D.
Univerzita Pardubice
Fakulta chemicko-technologická
Katedra ekonomiky a management
Studentská 573, 532 10 Pardubice II
Česká republika
E-mail: martina.jelinkova@upce.cz